

**Rozhovor s Romanom Fusekom, riaditeľom odboru ochrany finančných spotrebiteľov:
Chránite svoje peniaze pred podvodníkmi na internete**

11. 9. 2019; Rozhlasová stanica Regina Západ; Host' Rádia Regina; Marcela Jedináková

"Pekné predpoludnie prajem. Menej je niekedy viac. Platí to najmä vtedy, keď odoláme pokušeniu z našich nasporených peňazí získať neúmerne viac. Mám na mysli situácie, kedy buď dobrovoľne zveríme niekomu naše peniaze s tým, že nám sľúbi vysoký zisk, alebo aj vtedy, keď prostredníctvom internetovej komunikácie z nás niekto doslova vyláka osobné údaje k nášmu účtu. O spôsoboch, ako sa to dá a najmä ako sa ochrániť, sa budem rozprávať s Romanom Fusekom, ktorý je riaditeľom Odboru ochrany finančných spotrebiteľov v Národnej banke Slovenska. Pekné predpoludnie, vitajte."

Roman Fusek, riaditeľ Odboru ochrany finančných spotrebiteľov Národnej banky Slovenska:

"Ďakujem, pekný deň."

Marcela Jedináková:

"Tak poďme si povedať na úvod, aké typy spoločností finančných alebo možno aj rôznych iných môžu na Slovensku podnikať, teda od koho vôbec môžeme očakávať nejaké ponuky, či už podozrivé alebo také, ktoré sú korektné."

Roman Fusek:

"No ak chceme hovoriť o korektných ponukách, najmä v oblasti investícií a teda toho, keď vám niekto ponúka zhodnotiť peniaze, tak sú to predovšetkým banky. To je taká štandardná inštitúcia, stabilná inštitúcia, ktorú všetci poznáme. Tie slovenské banky, respektíve banky, ktoré na Slovensku podnikajú, tie sú všeobecne známe, možno menej známe sú poslucháčom firmy, ktoré nazývame obchodníci s cennými papiermi. To sú obchodníci, ktorí majú špeciálnu investičnú licenciu a môžu vám ponúkať osobitné investície, to je osobitná pomerne veľká časť finančného trhu z hľadiska tých spotrebiteľských práv a pravidiel, ako vlastne nakladať so svojimi investíciami, na čo si dať pozor, no a potom tu máme také retailovejšie produkty ako tomu hovoríme my bankári, sú to produkty pre bežného spotrebiteľa, tie ponúkajú správcovske spoločnosti. Častokrát sú ponúkané aj na pobočkách bánk, to sú podielové listy a počuli sme o nich aj v správach, že to je jedna z firiem, ako ľudia môžu investovať svoje peniaze a lepšie ich zhodnotiť ako si ich uložiť len na bežný účet v banke. A potom tu máme veľké množstvo firiem, ktoré presahujú zo zahraničia. Keďže sme súčasťou Európskej únie, tak máme veľmi veľa takýchto firiem alebo podobných firiem, ktoré majú či už bankovú licenciu alebo licenciu obchodnícku alebo licenciu obchodníka s cennými papiermi a takýchto firiem je z Európskej únie nahlásených na Slovensku okolo 2-tisíc. To sú tí, ktorí môžu na základe takzvaného voľného pohybu, respektíve voľného podnikania v rámci Európskej únie podnikať v tejto oblasti a ponúkať služby aj Slovákom. Samozrejme, musia mať na to špeciálnu notifikáciu. Všetky tieto spoločnosti, aj tie, ktoré majú povolenie Národnej banky, aj tieto zahraničné, sú zverejnené na internetovej stránke Národnej banky."

Marcela Jedináková:

"A kto sú teda tí podvodníci?"

Roman Fusek:

"No podvodníci, respektíve tí, u ktorých by sme mali spozornieť trochu, možno to nie sú podvodníci, ale treba si dávať väčší pozor, sú tí, ktorí sa nenachádzajú na internetovej stránke Národnej banky. Čiže ak si nájdete dohľadované subjekty a zoznam tých subjektov, respektíve si vyhľadáte do vyhľadávača na internete Národnej banky názov tej firmy, ktorá vás oslovila a nevyhodí vám to nič, (...) našej internetovej stránke nejaké varovania, ktoré sú osobitne zverejňované práve k podozrivým firmám, že takáto firma nemá na území Slovenskej republiky možnosť podnikať v tejto oblasti a vyskočí vám to varovanie na túto firmu, tak si treba dávať veľký pozor. Tam už hrozí to, že ide minimálne o neoprávnené podnikanie alebo môže ísť dokonca o podvodné podnikanie, kde sa od vás snažia vylákať peniaze."

Marcela Jedináková:

"Myslím, že na úvod stačí. V ďalšom vstupe si povieme, ako sa zachovať, čo robiť, ako sa ochrániť napríklad aj v prípade ako sme už hovorili pred začiatkom našej relácie, keď dostaneme podozrivý e-mail, ktorý sa snaží od nás vylákať rôzne údaje osobné."

* * * * *

Marcela Jedináková:

"Ešte k investovaniu sa vrátim. Hovorili sme o tom teda, že je dôležité hlavne si preveriť spoločnosť, ktorá nás oslovuje a vôbec, či sa s ňou púšťať do nejakej komunikácie. Jednu z možností ste hovorili, vyhľadať si ju na stránke Národnej banky Slovenska. A kde ešte inde môžeme, alebo akým spôsobom ešte môžeme zistiť informácie o daných spoločnostiach, ktoré nás oslovujú?"

Roman Fusek:

"Ak hovoríme o podvodníkoch, tak títo podvodníci častokrát fungujú medzinárodne. To znamená, že slovenskí klienti nie sú oslovovaní ako prví. Preto častokrát stačí si len do googlu

nahodiť názov tej firmy, môžu vám vyskočiť varovania z iných krajín, že tí ľudia už boli, že v nejakej krajine už ľudia boli podvedení. Čiže existujú špeciálne na internete internetové stránky, ktoré sa venujú práve odhaľovaniu takýchto podvodov, scamov, podvodných investícií a častokrát vám stačí naozaj urobiť jeden klik na internete a zistíte, že ste potenciálna obeť podvodu. Ak by ste aj tak nedostali, ani z tohto nevydolovali žiadnu informáciu, tak si už treba všímať také tie podozrivé črty. V prvom rade by vám takáto spoločnosť nemala ponúkať nič, čomu nerozumiете a ubezpečovať vás o tom, že je to v poriadku. Každá investičná firma musí poznať svojho klienta a to je jedna zo základných zásad a neponúkať mu to, čo ten klient nepozná. No a druhá dôležitá, druhý taký dôležitý varovný znak pracuje s našou potenciálnou chamtivosťou, je to hlavne o tom v prípade, ak vám niekto sľubuje veľmi veľké zhodnotenie alebo garanciu všetkého. To sú veci, ktoré sú tak isto veľmi podozrivé. Ak sa vám to, toto sa vám častokrát, by sa vám častokrát nemalo zdať ako v poriadku."

Marcela Jedináková:

"To je taká zaujímavá otázka, že aké je teda primerané zhodnotenie?"

Roman Fusek:

"To je veľmi ťažko povedať. Samozrejme, také tie extrémne zhodnotenia, ak vám niekto ponúka ja neviem, že garantujeme vám 30 percent, 50 percent ročne, to sú veľmi podozrivé reklamy. Samozrejme, úplne základná zásada pri investovaní, s ktorou musí každá tá firma, ktorá sa investovaním zaoberá, pracovať v rámci komunikácie s klientmi je, že doteraz sme mali takéto a takéto výnosy, ale tieto výnosy nie sú nijakým spôsobom zaručené alebo garantované v budúcnosti. Čiže ak sa ukazuje výnos, tak sa vždycky ukazuje výnos historický, minulý a ten môže byť rôzny, naozaj môže byť 2 percentá ročne pri veľmi konzervatívnych investíciách a môže byť v niektorých prípadoch aj 10, 15, 20 percent ročne v prípade, ak ste v nejakých akciových investíciách a podaril sa vám rok."

Marcela Jedináková:

"Takže v prvom rade, ak už chceme investovať, tak naozaj dať si pozor na to, že kam, s kým máme do činenia. Z opačnej strany vyhľadávajú aj nás ľudí samotní obchodníci, tí, ktorí chcú naše peniaze za účelom, veríme, že za účelom zhodnotenia a oslovujú nás rôznymi spôsobmi. Napríklad veľa ľudí dostáva rôzne e-maily, v ktorých nás žiadajú o rôzne údaje osobného charakteru, rôzne heslá prístupové, kontaktné údaje k našim účtom. Povedzme si niečo o tom, ako rozpoznať napríklad takýto podozrivý e-mail, aké sú zásady teda, čo s tým môžeme robiť alebo radšej ho ani neotvárať."

Roman Fusek:

"No niekedy je lepšie ho neotvárať a nemusí tým pádom riešiť tú situáciu. Samozrejme, doteraz sme hovorili o nejakých podozrivých investíciách. Aj tam vám prichádzajú e-mailové ponuky. Ale keď sa ma pýtate na to, ako sa k vám iný typ podvodníkov snaží dostať pod kožu a získať vaše údaje z bežného účtu, tak to je iný typ podvodu, to je podvod, ktorý my nazývame phishing a je to z anglického takéto ho výrazu, ktorý v zásade evokuje to, že sa vás snažia nachytať ako rybkou na udičku. No a ide v zásade o to, že takíto podvodníci rozpošlú tisícky, desaťtisíc mailov rôznym mailovým adresátom, no a len zlomok sa na to chytí a chytí sa na to ten zlomok ľudí, ktorý spozornie pri takomto e-maily, pretože ten e-mail zasa pracuje s inou ľudskou emóciou a to so strachom častokrát. Oni vás vystavia nejakej situácii, ktorú vnímate ako kritickú. Napríklad vám povedia, že pozor, na vašom účte sa deje niečo nekalé a potom od vás chcú nejaké údaje. Ten podozrivý e-mail má častokrát nejakú štruktúru a v zásade to čo si na ňom treba všímať a ako sa proti nemu brániť, je hlavne obozretne si ho prečítať a predtým ako začnete bezhlavo reagovať naň, napríklad niekam klikáť, to je najnebezpečnejšia vec klikáť niekam z e-mailu na nejaké linky, tak si pozrieť, že či ten e-mail pôsobí aj na druhý pohľad dôveryhodne. A tie znaky dôveryhodnosti, zasa, je ich niekoľko. Ak by sme si ich chceli rozobrať, tak najlepšie je možno začať od vôbec toho, kto vám ten e-mail poslal. Čiže pozrieť si, kto vám poslal e-mail a čo je za tým zavináčom hlavne. Ak sa to tvári ako e-mail z banky, tak by za tým zavináčom malo byť ako keby tá doména banky, internetová doména banky. Častokrát už len tam odhalíte, že to je nejaká úplne cudzokrajná internetová doména alebo niekto, za tým sa skrýva nejaký úplne čudný alias. No a potom je to samozrejme obsah toho e-mailu, ktorý môže byť podozrivý."

Marcela Jedináková:

"Dobre. Keď sa nám tá komunikácia zdá teda podozrivá už v ďalšom kroku, keď už dospejeme k tomu názoru, že nie, na toto nebudem reagovať, ale napriek tomu si myslím, že treba upozorniť asi ľudí, aby skutočne neposielali žiadne údaje v písomnej firme, že či môžeme prípadne nahlásiť niekam takúto podozrivú záležitosť?"

Roman Fusek:

"Určite. Samozrejme. Hovoríme o e-mailoch, ale títo podvodníci sa snažia ľudí kontaktovať rôznym spôsobom, dokonca sme zachytili telefonáty akože bankových pracovníkov, ktorí sa snažia klientov kontaktovať cez telefón a pýtať od nich prístupové práva a heslá k účtu. Úplne základná

zásada - banka ani cez e-mail ani cez telefón od vás nikdy nepožiadá prístupové práva. Ani heslo, ani ďalšie kontaktné údaje k účtu, ani od vás nebudeme žiadať a to je možno posledná poznámka k tomu, aby ste klikli na nejaký link, ktorý je v tom e-maile. Vždycky si otvárajte svoje internetové bankovníctvo priamo cez svoj internetový prehliadač a nie cez link z nejakého podozrivého e-mailu. V takom prípade na 99 percent sa ochránite pred podvodníkmi."

Marcela Jedináková:

"Tak ďalej môžeme platiť už aj telefónom. Aké nástrahy číhajú na nás pri platbách napríklad mobilným telefónom, o tom si povieme o chvíľu."

* * * * *

Marcela Jedináková:

"Skôr ako nám dnešný hosť pán Fusek odpovie na to, kam teda môžeme reálne nahlásiť podozrivé emaily, môžete nám email, milí poslucháči, napísať aj vy, ak sa chcete niečo opýtať. Možno riešite nejakú situáciu, možno ste prišli o nejaké peniaze, alebo chcete sa spýtať, ako zabezpečiť lepšie vaše peňaženky v zmysle už elektronickej podoby. Takže regina.zapad@rtvs.sk je naša mailová adresa, ale samozrejme, môžete nám napísať aj SMS-ku na číslo 7773 v tvare západ medzera a text.

Tak, pán Fusek, kam môžeme nahlásiť podozrivé emaily?"

Roman Fusek:

"Odpoveď je jednoduchá, do banky. Prakticky každá banka má pomerne veľké oddelenia, ktoré sa zaoberajú bezpečnosťou platieb a bezpečnosťou operácií bankových. A banka reaguje na takéto situácie veľmi promptne, dokonca zverejňuje sama varovania pre svojich klientov, posielať im ich do internet bankingu práve preto, aby ochránila aj všetkých ostatných klientov, ktorí sa ešte nestali obeťou, ale mohli by sa stať."

Marcela Jedináková:

"Ďalším trendom používania, alebo platenia vôbec všade už dnes dá sa povedať, je platba mobilným telefónom. Čo dodržať, aby sme sa nestali obeťou podvodu, prípadne, aby nám naozaj nevykradli účet?"

Roman Fusek:

"Mobil dnes používame už na všeličo. Na rôzne platby, používame ho dokonca ako vlastný platobný prostriedok. Čiže ak sa bavíme o nejakých mobilných platbách, tak sa bavíme o rôznych situáciách. Dá sa to povedať tak, že tí najmodernejší používatelia mobilného telefónu ho používajú miesto svojej platobnej karty. Ak si zoberieme túto situáciu, že používate mobil ako platobnú kartu, tak v takom prípade by ste sa k nej ako platobnej karte, alebo k svojej hotovosti mali aj správať. To znamená, že mobil musíte mať riadne zabezpečený tak, aby sa vám do toho mobilu v prípade, ak vám vypadne, alebo vám ho niekto ukradne, sa doňho niekto ľahko nedostal a neurobil si z neho okamžite svoju peňaženku. Pretože ak nemáte riadne zabezpečený mobil a aplikácie zaheslované riadne, aplikácie, ktoré používate na platenie, tak v takom prípade vám banka ani riadne nepreplatí všetky tie straty, ktoré vám boli spôsobené tým, že vám niekto ukradol mobil. Ten ďalší okruh možností, ako platiť mobilom, je okruh mobil bankingu. To sú vlastne situácie, keď nepoužívam svoj stolový počítač, ale používam mobil na internetové platby. Či už na operácie so svojim bežným účtom, to znamená, že pracujem cez mobil banking a robím svoje platobné operácie zo svojho bežného účtu cez mobil. Tam platia tie isté zásady ako pri používaní internet bankingu. Pracujeme vždycky s aplikáciami, ktoré sú len bankou certifikované a uznané. Mali by ste mať vždycky zabezpečený mobil aj proti rôznym potenciálnym vírusom alebo malvérom. Samozrejme, ten mobil musíte za každým updateovať, to znamená, že musíte si aktualizovať, nové aktualizácie vždy nahrávať. A samozrejme, nesmiete používať tzv. otvorenú WiFi sieť, vždycky to musí byť buď cez vaše dáta, alebo cez heslovanú WiFi sieť. To sú základné zásady."

Marcela Jedináková:

"Tak je ich dosť, oplatí sa vôbec platiť mobilom?"

Roman Fusek:

"Dnes je to veľmi komfortný spôsob. Samozrejme tak, ako som povedal, banky investujú veľmi veľké prostriedky do bezpečnosti platieb a do ochrany svojich klientov v rámci platieb. Na druhej strane sa vždy vyžaduje bezpečnosť na strane používateľa. A v prípade, ak ju podceníte, alebo ste si nie dostatočne istý, že ten mobil je pre vás bezpečný prostriedok, tak ho radšej nepoužívajte na platby."

Marcela Jedináková:

"Čo určite nerobiť, ak mobil používame aj na elektronické platby?"

Roman Fusek:

"To, čo som už povedal, taký ten opak, alebo protipól. Určite nechodte do aplikácií, ktoré ste si stiahli kde kade a nie sú certifikované cez bežné služby..."

Marcela Jedináková:

"Tak tu vás zastavím, to znamená, že keď mám nejakú banku, tak pravdepodobne budem aplikáciu na platenie z tej banky..."

Roman Fusek:

"Presne tak."

Marcela Jedináková:

"A prídem do obchodu kamenného a chcem zaplatiť. To znamená, že otvorím si tú aplikáciu..."

Roman Fusek:

"Tam závisí od toho samozrejme, ako chcete, lebo tieto aplikácie, ak sa bavíme o nejakom bezhotovostnom platení, tak tie sa používajú na internetové nákupy, prípadne na prácu s vašim bežným účtom v prípade, ak chcete zaplatiť, ja neviem, povedzme chcete zaplatiť nejakú faktúru, alebo čokoľvek, ale v prípade, ak idete do obchodu, ja neviem, do potravín a chcete platiť mobilom, tak to je to, o čom sme hovorili predtým, že ten mobil používate ako platobnú kartu a v zásade ho buď ho priložíte k tomu platobnému terminálu, alebo samozrejme dnes sa mobily sa používajú na výbery z bankomatu. Tiež idete cez aplikáciu vašej banky, a to je pomerne bezpečný spôsob výberu z bankomatu, ak používate certifikovanú aplikáciu svojej banky a prístupový kód vám vlastne príde na svoj mobil a vy si už na základe toho len vyberiete peniaze z bankomatu bez toho, aby ste museli používať platobnú kartu, respektíve kreditnú kartu a vyťahovať peniaze prostredníctvom karty a PIN."

Marcela Jedináková:

"A akými kurióznymi situáciami ste sa stretli u vás v banke, čo sa týka ochrany bezpečnosti údajov, kartových údajov."

Roman Fusek:

"Ak hovoríme o kartách, a práve som hovoril teraz o používaní bankomatu, alebo vyberaní peňazí z bankomatu, tak stretli sme sa s rôznymi zvláštnosťami. Ľudia si napríklad priamo na bankomat napísali svoj PIN kód, pretože si ho nepamätali a keď ten bankomat vymenili, respektíve vymenili obal toho bankomatu, tak prišla sťažnosť, že to je nefér pre toho klienta, pretože stratil svoj PIN kód. To je samozrejme úplne v rozpore s bezpečnostnými pravidlami. Na samotnej karte nemá čo hľadať PIN kód a samozrejme, keď ho máte aj niekde napísaný, tak ho nesmiete mať napísaný pri svojej karte, mali by ste si ho pamätať. Keď máte viacero kariet a máte ich zapísaných v mobile, tak zas je o tom, ako bezpečne používate svoj mobil, ako bezpečne používate heslá, aké máte nastavené zaheslovanie mobilu. Na to existujú špeciálne aplikácie, málokomu sa ale do toho chce. Ešte lepšie je pamätať si tie veci."

Marcela Jedináková:

"A čo sa týka ešte toho zaheslovania, asi je to dobré nedávať si také tradičné heslá typu dátum narodenia, alebo meno, alebo..."

Roman Fusek:

"To je presne ono. Na to existujú práve tie aplikácie, ktoré vám vygenerujú špeciálne heslo, ktoré je už bezpečné, a ktoré si nezapamätáte, ale musíte si pamätať heslo do tej aplikácie. Hovorím, je to z hľadiska používateľa to vyžaduje nejaké nároky."

Marcela Jedináková:

"Dobre, dáme si opäť chvíľku hudby, a potom si povieme o internetovom platení kartou a samozrejme bezpečnosťou v takomto platení."

* * * * *

Marcela Jedináková:

"Skôr, ako si povieme o internetovom elektronickom platení kartou, prečítam otázku našej poslucháčky, ktorá sa pýta, že manželovi chodí na mobil SMS-ka aj nahratá výzva od inkasného centra Pohotovosť na zaplatenie splátky a pohľadávky, pričom nikdy sme žiadnu pôžičku od nich nemali, ani žiadnu inú od bankových sektorov. Čo ďalej, prosím."

Roman Fusek:

"To je celkom dobrá otázka, ktorá síce nesúvisí priamo s nejakými internetovými podvodmi, ale súvisí s ďalšou veľkou oblasťou, ktorou sa zaoberáme pri ochrane spotrebiteľa, a to je inkaso dlhu a splácanie pohľadávok. Úplne najjednoduchšia rada a taká najpraktickejšia je, obrátiť sa priamo na to inkasné centrum, teda obrátiť sa priamo na spoločnosť Pohotovosť, aby vám vysvetlila, prečo vám tie SMS-ky a hlasové správy posielajú. Nech vám preukáže, aký dlh teda u nej máte. A v prípade, ak vám to nedokáže preukázať a naďalej vám budú chodiť takéto výzvy, tak napíšte do Národnej banky Slovenska priamo nám, na ochranu spotrebiteľa, doložte nám nejaké podklady a my sa budeme snažiť tú vec vyriešiť."

Marcela Jedináková:

"Možno že by ste mohli aj povedať mailovú adresu, kam môžu prípadne poslať, alebo poštovú."

Roman Fusek:

"Poštová adresa je štandardná Národná banka Slovenska, Imricha Karvaša 1, Bratislava. Pokiaľ ide o emailovú adresu, tieto sťažnosti prijímame aj emailom na spotrebiteľ@nbs.sk, a potom cez internetovú stránku, máme aj taký elektronický formulár, ktorý môžete vyplniť a priamo z internetovej stránky poslať sťažnosť, veľmi ľahko sa dá nájsť na internete."

Marcela Jedináková:

"Tak poďme k tým internetovým platbám, teda elektronickým platbám kartou. Ak to správne chápem, je to teda oblasť, kedy nakupujeme cez internet a internetový obchod žiada platbu zaplatiť dopredu, teda platobnou kartou. Chápem to správne?"

Roman Fusek:

"Áno."

Marcela Jedináková:

"Takže ako nakupovať teda bezpečne, ako rozlíšiť možno internetový obchod, ak chcem urobiť takúto platbu kartou, respektíve veľakrát ani nemám inú možnosť, lebo oni žiadajú urobiť tú úhradu dopredu."

Roman Fusek:

"Ono je to častokrát aj najkomfortnejší spôsob úhrady, pochopiteľne, nemusíte ísť v takomto prípade na svoj internet banking a posilať im peniaze dodatočne. Je to veľmi komfortný spôsob, treba ale pri ňom dodržať zopár zásad. Tá úplne prvá zásada je obchodník, s ktorým komunikujete, ten internetový obchod. Samozrejme, aj v oblasti internetových obchodov existujú nejaké ako keby združenia, existujú nejaké certifikáty, existuje to, že či je to overený obchodník, alebo neoverený obchodník. Nebudem hovoriť samozrejme, o aké obchody ide, ale keď ide o nejakú neštandardnejšiu internetovú stránku, je dobré si overiť, že či teda ide o overeného, alebo neovereného obchodníka a akú skúsenosť majú iní klienti."

Marcela Jedináková:

"A ako to zistím na tej obrazovke?"

Roman Fusek:

"Na obrazovke obchodníka samotného to nezistíte, to si musíte dohľadať na internete informácie cez google, referencie na toho obchodníka. Tá základná požiadavka ale na bezpečnosť tej internetovej stránky, tak tá sa dá samozrejme zistiť. Pokiaľ sa cez obchodnícku stránku robia nejaké internetové platby, tak tá stránka musí mať tzv. certifikát bezpečnostný. Váš internetový prehliadač dokáže zistiť, že či ten bezpečnostný certifikát má, alebo nemá a najmä internetový prehliadač v spolupráci s vašim antivírusovým programom, ktorý by ste mali mať takisto čerstvý, a vlastne v tejto kombinácii by vám malo vyskočiť normálne na počítači varovanie, že pozor, táto internetová stránka nemá certifikát v prípade, ak ho nemá a nepovažuje sa za bezpečný. To je úplne základná vec. Z hľadiska užívateľa to máte komfortné, takú stránku by ste mali opustiť. Ďalším takým základným znakom je, že pokiaľ je to nejaká platobná brána, respektíve robia sa platby, tak by malo ísť o zabezpečenú šifrou. V tom riadku, kde je adresát toho obchodníka, tak ten riadok začína https, čiže s-ko je na konci a je tam také logo zeleného zámku, čo znamená, že je to vlastne bezpečná šifrovaná stránka. To sú také základné znaky, ktoré sa dajú samozrejme tiež oklamať, ale v prípade, ak tam nie sú, tak to je jedna z tých základných ochrán, ako sám teda zistiť, či je v poriadku, alebo nie je."

Marcela Jedináková:

"Kedy je nebezpečné urobiť platbu kartou cez internet?"

Roman Fusek:

"Samozrejme, o tých obchodníkoch, ako som hovoril, tak to je taký nejaký základný varovný systém, a potom pokiaľ sa dostávate potom už k samotnej platbe a platobnej bráne, tak naša skúsenosť je v zásade taká, že pokiaľ obchodník má tzv. 3D Secure systém, to znamená, že veľmi zjednodušene povedané, nahodíte svoje údaje z karty, číslo karty, expiráciu, CVV kód špeciálny, ktorý je na zadnej strane tej karty, a potom bude od vás žiadať ešte PIN kód, ktorý vám príde, alebo špeciálny kód, ktorý vám príde SMS-kou vzápätí na váš mobil. Toto je tzv. 3D Secure systém, a tento systém je relatívne bezpečný, na platby cez tento systém nám nechodia vlastne sťažnosti a je to preto, že technicky je ten systém v zásade oddelený od predajného systému toho obchodníka. Tento 3D Secure systém v zásade spravuje tá kartová spoločnosť, ktorá vám vydala kartu a údaje z tej karty vašej sa vôbec k tomu obchodníkovi nedostanú. To znamená, že ak nakupujete u nejakého obchodníka, ktorý robí platby cez 3D Secure, tak ten nepozná, hoci to teda zavádzate cez webovú stránku, ten vôbec nepozná dáta z vašej karty a tie dáta z vašej karty pozná len tá kartová spoločnosť, ktorá vám ju aj vydala. Čiže z tohto hľadiska je to relatívne bezpečný spôsob a tam podvodom spravidla neprichádza."

Marcela Jedináková:

"Tak s týmto podľa mňa sa ľudia menej stretávajú, pretože tá SMS-ka, to je tá notifikácia vlastne, to overovanie, väčšinou sú skúsenosti s tým, že keď robíme cez internet banking nejaké úhrady, tak vtedy tá SMS kontrola cez ten kód príde, ale pri bežnom nakupovaní neviem, či vôbec som sa s tým niekedy stretla."

Roman Fusek:

"Pri bežnom nakupovaní cez internet, cez vlastne internetové platby, je to už dnes štandard. Väčšina obchodníkov práve na 3D Secure prechádza. V prípade, ak máte obchodníka, ktorý nemá 3D Secure, tak tam sa nám stáva z času na čas, že práve odtiaľ podvodníci ukradnú tie dáta, pokiaľ ich obchodník nemá dostatočne zabezpečené. Samozrejme, keď ste v priestore internet bankingu a overovania, banky majú rôzne spôsoby overovania prístupu k vášmu účtu, jeden z nich je práve aj táto SMS-ka, v bankovom sektore to viacnásobné overenie je úplný štandard. Ale hovorím, že to viacnásobné overenie sa stáva už štandardom aj u bežných internetových platieb a z nášho pohľadu na toto neprichádzajú sťažnosti klientov."

Marcela Jedináková:

"Pán Fusek, tak poďme si to teda zhrnúť. Na čo si dať najväčší pozor, alebo na koho a akým spôsobom rozpoznať teda, či už inštitúciu, alebo aj jednotlivca, človeka, podvodníka, nejaký subjekt, ktorý sa pokúša od nás vylákať či už údaje bankové, alebo heslá, alebo rôzne prihlasovacie údaje, alebo aj samotné peniaze."

Roman Fusek:

"Hovorili sme o tom skoro hodinu, ja to skúsím teda zhrnúť nejak veľmi stručne. Tá úplne prvá zásada je, že komunikujte len s tými overenými subjektmi. Teda tými, ktoré majú nejaké povolenia Národnej banky, nájdete si ich na internete, viete, že to je protistrana, ktorú bežne poznáte. Prípadne, ak sa na vás obráti niekto úplne nový, tak v takom prípade si overiť naozaj, že či ten nový má licenciu Národnej banky, respektíve či tu má oprávnenie podnikáť. V prípade, ak aj sa vám javí, že komunikujete s tým, kto je napríklad vašou bankou, alebo vydáva sa za vašu banku napríklad práve v tom emaily, tak si overte, že či to naozaj je vaša banka, napríklad v tej adrese, od ktorej vám prišiel ten email, a potom v prípade, ak ten email má podozrivé znaky, respektíve pýtajú od vás niečo neštandardné, tak sa radšej pýtajte priamo vo svojej banke, či je to email od nich. Jednoducho zavolajte na klientske číslo tej banky, dostal som od vás nejaký email, je to naozaj email od vás. Najjednoduchšia ochrana naozaj byť aktívny a až potom, keď si overíte, že je to v poriadku, tak s tým môžete pracovať ďalej. Samozrejme, platí zásada, že banka od vás nikdy nebude pýtať žiadne dáta cez email, ani cez telefón, žiadny bankový pracovník vám nikdy nezavolá a nepovie, a teraz mi nadiktujte číslo vášho účtu a vaše heslo, aby sme sa mohli pozrieť, či váš účet je v poriadku. To je nezmysel, takto banka nekomunikuje v žiadnom prípade. No a potom samozrejme, treba byť aktívny, keďže ste v internetovom prostredí a používate elektronické prostriedky, či už cez svoj mobil, alebo cez svoj počítač, vždy treba dodržiavať zásady bezpečnosti používania tých prostriedkov. Peniaze si tiež nenechávame len tak kdejako pohodené. Pokiaľ používame počítač, alebo telefón na platenie, rovnako by sme ho nemali nechať pohodený. Pohodený znamená v tomto prípade vystavený tomu, že ktokoľvek sa nám cez naše veľmi ľahké nabúra do systému, respektíve sami sa o ten svoj platobný prostriedok nestaráme. To znamená, že nenahráme si tam bezpečné aplikácie, pracujeme cez nezabezpečené siete voľné a podobne. To sú veľmi jednoduché spôsoby, ako podvodníci nám tie peniaze zoberú."

Marcela Jedináková:

"Čiže treba sa chrániť a v internetovom svete zvlášť. A čo sa týka možnosti investovania, naozaj, mne sa páči tá veta, že ak tomu nerozumiem, tak jednoducho tie peniažky tam nedám, neuložím, nepošlem, ak nerozumiem investícií, alebo nerozumiem tomu, kto mi ponúka nejakú možnosť investičnú. Vy samozrejme, robíte aj osvetu v týchto otázkach, čo sa týka oblasti investovania, bezpečnosti, platenia a rôznych iných tém. Pripravujete Dni finančného spotrebiteľa, povedzte niečo a môžete pozvať vašich, našich spoločných poslucháčov na túto akciu, kedy sa môžu osobne prísť poradiť a opýtať sa na to, čo ich konkrétne zaujíma."

Roman Fusek:

"Ochrana spotrebiteľa v Národnej banke je širšia ako tie témy, ktoré sme mali dnes, ako ľudia trápia mnohé iné problémy. Samozrejme, nielen strata peňazí, ale aj rôznych ako keby život s tou finančnou inštitúciou svojou, či už poisťovňou, bankou, nebankovou spoločnosťou, od ktorej si požičali peniaze. A tých problémov je naozaj veľmi veľa, aj tých cieľových skupín je veľmi veľa. My sme sa na Dňoch finančného spotrebiteľa, ktoré budú 23. a 24. októbra prebiehať v Národnej banke, sústredili na také dve základné zraniteľné skupiny, a to sú mladí ľudia, ktorí o financiách a o svojich financiách vedia veľmi málo a prichádzajú stále, vnímame ich ako nepripravených na finančný trh. Čiže tieto dni sme venovali hlavne školám, základným a stredným školám. A potom ďalšej veľmi zraniteľnej skupine, ktorá je na druhej strane toho vekového spektra, a to sú naši starší spoluobčania, ktorí sú takisto

osobitne zraniteľní. Čiže budeme mať špeciálne stanovené prednášky aj pre starších spoluobčanov. Pozývame každopádne kohokoľvek, na našej internetovej stránke si nájdete informácie, ktoré sú bližšie."

Marcela Jedináková:

"To som len chcela dodať, že teda prísť môže ktokoľvek, však, nielen dôchodca, alebo mladý človek..."

Roman Fusek:

"Áno, prísť na prednášku, môže sa prihlásiť ktokoľvek v popoludňajších hodinách."

Marcela Jedináková:

"Áno, sú to veľmi cenné informácie a naozaj, treba riešiť prevenciu ako vo všetkom, chrániť sa dopredu, keď už sa stane niečo zlé, tak už je potom neskoro plakať nad rozliatym mliekom. Ďakujem pekne za cenné informácie, našim hosťom dnes bol riaditeľ Odboru ochrany finančných spotrebiteľov Národnej banky Slovenska Roman Fusek."

Roman Fusek:

"Ďakujem za pozvanie, príjemný deň všetkým."